

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ ๕๗/๒๕๖๙

เรื่อง หลักเกณฑ์การบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดสำหรับสถาบันการเงิน

๑. เหตุผลในการออกประกาศ

การทำธุรกรรมโดยใช้เงินสดสามารถทำได้ง่ายและคล่องตัวโดยไม่มีการบันทึกข้อมูลการทำธุรกรรม และตัวต้นผู้ใช้เงินสด จึงมีข้อจำกัดอย่างมีนัยสำคัญในการติดตามหรือตรวจสอบเส้นทางการเงิน การใช้เงินสดจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่ถูกใช้ในการปิดบังการเคลื่อนย้ายเงินหรือปกปิดแหล่งที่มาของเงินที่ได้มาจากการก่ออาชญากรรม ซึ่งสถาบันการเงินเป็นผู้ให้บริการทางการเงินหลักที่เกี่ยวข้องกับเงินสด ทั้งการรับฝากเงินสด การเบิกถอนเงินสด การรับแลกธนบัตรสกุลเงินบาท การรับเงินสดเพื่อออกเช็คหรือตราพด การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนธนบัตรสกุลเงินตราต่างประเทศ และการรับชำระเงินค่าผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินด้วยเงินสดหรือเช็คหรือตราพด ดังนั้น สถาบันการเงินจึงอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการกระทำความผิดปะปนไปกับการให้บริการทางการเงินแก่ประชาชนทั่วไปได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานและความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญในการยกระดับการบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดของสถาบันการเงิน เพื่อป้องกันมิให้สถาบันการเงินถูกใช้เป็นช่องทางในการสนับสนุนการกระทำความผิดหรือกิจกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเพื่อคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ซึ่งที่ผ่านมาธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกหลักเกณฑ์การบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด โดยเน้นธุรกรรมเบิกถอนเงินสดหรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับเช็คที่ส่งผลให้เกิดการเบิกถอนเงินสด เนื่องจากเป็นธุรกรรมที่มีข้อจำกัดในการติดตามหรือตรวจสอบเส้นทางการเงิน อย่างไรก็ตาม นอกจากธุรกรรมเบิกถอนเงินสดตามที่กล่าวแล้ว ยังมีธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดในลักษณะอื่นอีก ได้แก่ (๑) การรับฝากเงินสด (๒) การรับแลกธนบัตรสกุลเงินบาท การรับเงินสดเพื่อออกเช็คหรือตราพด การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนธนบัตรสกุลเงินตราต่างประเทศ และ (๓) การรับชำระเงินค่าผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินด้วยเงินสดหรือเช็คหรือตราพด ซึ่งอาจเป็นช่องทางสนับสนุนการกระทำความผิดหรือกิจกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงปรับปรุงหลักเกณฑ์การบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด โดยขยายขอบเขตธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดให้ครอบคลุมถึงธุรกรรมตามที่กล่าวข้างต้นซึ่งไม่ทราบแหล่งที่มาที่ชัดเจนของเงินสดดังกล่าว เพิ่มเติมจากการเบิกถอนเงินสด เพื่อให้สถาบันการเงินยกระดับการบริหารความเสี่ยงจากการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดให้ครอบคลุมยิ่งขึ้นตลอดทั้งกระบวนการตั้งแต่การจัดให้ลูกค้าแสดงตัวตนหรือยืนยันตัวตนก่อนการทำธุรกรรม การขอข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเอกสารประกอบวัตถุประสงค์ รวมถึงแหล่งที่มาของเงินในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่สอดคล้องตามระดับความเสี่ยง และกระบวนการติดตาม เฝ้าระวัง ตรวจสอบและตรวจสอบพฤติกรรมของลูกค้า บุคคล

ที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า และบุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้า ในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด รวมทั้งการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเมื่อตรวจพบหรือได้รับแจ้งการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่ผิดปกติไปจากการทำธุรกรรมทั่วไปหรือไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมปกติของลูกค้า บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า และบุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้า หรือมีปริมาณธุรกรรมสูงเกินกว่าการทำธุรกรรมทั่วไป ตลอดจนการจัดให้มีแนวทางในการดูแลลูกค้าที่ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม

๒. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ธนาคารแห่งประเทศไทย ออกหลักเกณฑ์การบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดสำหรับสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติตามที่กำหนดในประกาศฉบับนี้

๓. ประกาศที่ยกเลิก

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ ๑๖/๒๕๖๙ เรื่อง หลักเกณฑ์การบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดสำหรับสถาบันการเงิน ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๙

๔. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินทุกแห่ง

๕. เนื้อหา

๕.๑ คำจำกัดความ

“ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด” หมายความว่า ธุรกรรม ดังต่อไปนี้

(๑) การเบิกถอนเงินสด หรือการเบิกถอนเงินเป็นเช็คหรือตราพดไม่ขีดคร่อม การยื่นเช็คหรือตราพดไม่ขีดคร่อมให้สถาบันการเงินใช้เงิน

(๒) การรับฝากเงินเข้าบัญชีเงินฝากด้วยเงินสดหรือเช็คหรือตราพดที่ไม่ทราบแหล่งที่มาที่ชัดเจน^๑ รวมถึงการรับฝากเงินจากประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบบัญชีเงินฝาก เช่น การรับฝากเงินโดยสถาบันการเงินออกบัตรเงินฝาก ตัวแลกเงิน หรือตัวสัญญาใช้เงินให้แก่ผู้ฝากเงิน

(๓) การรับแลกเปลี่ยนเงิน ได้แก่

(๓.๑) การรับแลกธนบัตรสกุลเงินบาท โดยไม่รวมการแลกเปลี่ยนธนบัตรชำรุด

(๓.๒) การรับเงินสดเพื่อออกเช็คหรือตราพด

(๓.๓) การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนธนบัตรสกุลเงินตราต่างประเทศ^๒

^๑ เช็คหรือตราพดที่ไม่ได้ซื้อโดยการตัดเงินจากบัญชีกระแสรายวันหรือบัญชีเงินฝากของบุคคล

^๒ ให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายหรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ประกาศเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงิน

(๔) การรับชำระเงินค่าผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินที่สถาบันการเงินเป็นผู้ออก หรือผู้แนะนำ หรือผู้ขาย ด้วยเงินสดหรือเช็คหรือตราพดที่ไมทราบแหล่งที่มาที่ชัดเจน^๑ เช่น การรับชำระ ค่าเบี้ยประกันภัย การรับชำระค่าผลิตภัณฑ์การลงทุนหรือธุรกรรมอนุพันธ์ทางการเงิน โดยไม่รวม การรับชำระสินเชื่อ

“ลูกค้า” หมายความว่า บุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย ซึ่งสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดกับสถาบันการเงิน

“บุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย” หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ฝ่ายหนึ่งซึ่งตกลงกันทางกฎหมายให้เป็นผู้ครอบครอง ใช้ จำหน่าย หรือบริหารจัดการทรัพย์สิน ไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เพื่อประโยชน์ของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง

๕.๒ หลักการ

เพื่อดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือของสถาบันการเงินในฐานะตัวกลางในการให้บริการทางการเงิน และเพื่อป้องกันไม่ให้สถาบันการเงินถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการกระทำความผิดในลักษณะ เคลื่อนย้าย แปรสภาพ หรือปกปิดหรือซุกซ่อนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดปะปนไปกับการให้บริการทางการเงินแก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะกรณีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด ซึ่งมีความเสี่ยงจากการที่ไม่สามารถติดตามหรือตรวจสอบเส้นทางการเงินได้ และอาจถูกนำไปใช้ในการสนับสนุน การกระทำความผิดหรือกิจกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย สถาบันการเงินต้องบริหารจัดการความเสี่ยง ของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดอย่างรัดกุมเพิ่มเติมจากบริการทางการเงินอื่น โดยต้องดูแลให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ครอบคลุมตลอดกระบวนการ และมีความเหมาะสมสอดคล้องกับระดับ ความเสี่ยงของลูกค้า บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า และบุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้า รวมถึงสอดคล้องกับลักษณะธุรกรรมหรือช่องทางการให้บริการ ผลิตภัณฑ์หรือบริการ และพื้นที่หรือ ประเทศ และทบทวนกระบวนการดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เท่าทันกับพฤติกรรมการทำธุรกรรม ที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการปกปิดหรือซุกซ่อนเงิน หรือการใช้เงินสด เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้กับกิจกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ สถาบันการเงิน ต้องดูแลให้การบริหารจัดการความเสี่ยงดังกล่าวไม่สร้างภาระแก่ลูกค้าจนเกินควร และต้องมีแนวทาง ในการดูแลลูกค้าที่ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม รวดเร็ว และเป็นธรรมด้วย

๕.๓ หลักเกณฑ์

ในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด ให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ เพิ่มเติมจากที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหารจัดการความเสี่ยง จากการให้บริการทางการเงินของลูกค้าสำหรับสถาบันการเงิน

๕.๓.๑ การกำหนดกระบวนการและแนวปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยง จากการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด และแนวทางในการดูแลลูกค้าที่ได้รับผลกระทบ

ผู้บริหารระดับสูงต้องดูแลให้สถาบันการเงินกำหนดและดำเนินการตามกระบวนการและแนวปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงจากการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด และแนวทางในการดูแลลูกค้าที่ได้รับผลกระทบ เช่น กำหนดลักษณะหรือรูปแบบการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งอาจสะท้อนได้จากมูลค่า ความถี่ หรือปัจจัยอื่น ๆ กำหนด การขอข้อมูลหรือเอกสารประกอบวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด กำหนดอำนาจในการอนุมัติการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดตามระดับความเสี่ยง รวมถึงมีแนวทางวิเคราะห์พฤติกรรมของลูกค้าบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า และบุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้าสำหรับใช้ประกอบการบริหารความเสี่ยง ทั้งนี้ การกำหนดกระบวนการและแนวปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติดังกล่าวต้องเหมาะสมสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงของลูกค้า บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า และบุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้า รวมถึงสอดคล้องกับลักษณะธุรกรรมหรือช่องทางการให้บริการ ผลิตภัณฑ์หรือบริการ และพื้นที่หรือประเทศ

๕.๓.๒ การบริหารความเสี่ยงจากการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด

(๑) สถาบันการเงินต้องจัดให้ลูกค้า บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า และบุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้า แสดงตัวตนหรือยืนยันตัวตนก่อนทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดทุกครั้งซึ่งรวมถึงการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดเป็นครั้งคราว เพื่อยืนยันตัวตนของผู้ทำธุรกรรม ป้องกันการสวมรอยทำธุรกรรมแทนลูกค้า และเพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์ความเสี่ยงของลูกค้า โดยให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในเอกสารแนบ ๑

สำหรับข้อมูลการแสดงตัวตนของบุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้า และสถาบันการเงินไม่เคยจัดเก็บข้อมูลการแสดงตัวตนของบุคคลดังกล่าว ให้สถาบันการเงินจัดเก็บและปรับปรุงข้อมูลดังกล่าวให้เป็นปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

(๑.๑) กรณีการทำธุรกรรมเบิกถอนเงินสด หรือการเบิกถอนเงินเป็นเช็คหรือตราพดไม่ขีดคร่อม การยื่นเช็คหรือตราพดไม่ขีดคร่อมให้สถาบันการเงินใช้เงิน การรับฝากเงินเข้าบัญชีเงินฝากด้วยเงินสดหรือเช็คหรือตราพดที่ไม่ทราบแหล่งที่มาที่ชัดเจน รวมถึงการรับฝากเงินจากประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบบัญชีเงินฝาก การรับแลกธนบัตรสกุลเงินบาท การรับเงินสดเพื่อออกเช็คหรือตราพด และการรับชำระเงินค่าผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินด้วยเงินสดหรือเช็คหรือตราพดที่ไม่ทราบแหล่งที่มาที่ชัดเจน เมื่อมีการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าตั้งแต่ ๒ ล้านบาทขึ้นไปหรือมูลค่าเทียบเท่า

(๑.๒) กรณีการซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนธนบัตรสกุลเงินตราต่างประเทศ เมื่อมีการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าตั้งแต่ ๕ ล้านบาทขึ้นไปหรือมูลค่าเทียบเท่า

(๒) สถาบันการเงินต้องวิเคราะห์พฤติกรรมของลูกค้า บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า และบุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้า ที่ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลพฤติกรรมผิดปกติ^๓ ไว้ในระบบงานที่เกี่ยวข้องของสถาบันการเงิน รวมทั้งพิจารณากำหนดกระบวนการติดตามหรือเฝ้าระวังลูกค้าหรือบุคคลดังกล่าวอย่างใกล้ชิด

(๓) สถาบันการเงินต้องจัดให้มีแนวปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงของธุรกรรม และ/หรือระดับความเสี่ยงของลูกค้า บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า และบุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้า และต้องปฏิบัติตามแนวปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติดังกล่าว รวมถึงพิจารณาวิธีการหรือช่องทางในการทำธุรกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมของลูกค้าหรือบุคคลดังกล่าว โดยในกรณีที่ลูกค้าหรือบุคคลดังกล่าวทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดตั้งแต่ ๕ ล้านบาทขึ้นไปหรือมูลค่าเทียบเท่า สถาบันการเงินต้องสนับสนุนให้ทำธุรกรรมด้วยวิธีการอื่นที่ไม่ใช่การใช้เงินสดและสามารถติดตามหรือตรวจสอบเส้นทางการเงินได้เป็นลำดับแรก

(๔) กรณีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับบัญชีเงินฝาก หากสถาบันการเงินพบการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่มีความผิดปกติ หรือการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดของลูกค้า บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า หรือบุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้า โดยรวมการทำธุรกรรมทุกช่องทางให้บริการที่เกี่ยวข้องกับเงินสด ตั้งแต่ ๕ ล้านบาทขึ้นไปหรือมูลค่าเทียบเท่าภายใน ๑ วัน สถาบันการเงินต้องขอข้อมูลจากลูกค้าหรือบุคคลดังกล่าว และดำเนินการตามที่กำหนดเมื่อมีการทำธุรกรรมผ่านช่องทางสาขาทั่วไป ดังนี้

(๔.๑) การเบิกถอนเงินสด หรือการเบิกถอนเงินเป็นเช็คหรือตราพดท์ไม่ขีดคร่อม การยื่นเช็คหรือตราพดท์ไม่ขีดคร่อมให้สถาบันการเงินใช้เงิน ต้องขอข้อมูลวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรม

(๔.๒) การรับฝากเงินเข้าบัญชีเงินฝากด้วยเงินสดหรือเช็คหรือตราพดท์ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาที่ชัดเจน หรือการรับฝากเงินจากประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบบัญชีเงินฝาก ต้องขอข้อมูลแหล่งที่มาของเงินและข้อมูลวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรม

ให้สถาบันการเงินตรวจสอบข้อมูลลูกค้าและพฤติกรรมการทำธุรกรรมของลูกค้าที่สถาบันการเงินมีอยู่ ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ หรือข้อมูลที่ลูกค้าให้เพิ่มเติมประกอบกับข้อมูลตามข้อ ๕.๓.๒ (๔.๑) - ๕.๓.๒ (๔.๒) เพื่อพิจารณาความสมเหตุสมผลและ

^๓ สำหรับกรณีบุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้าและสถาบันการเงินไม่เคยจัดเก็บข้อมูลการแสดงตัวตน หากพบว่าบุคคลดังกล่าวมีพฤติกรรมผิดปกติ ให้สถาบันการเงินบันทึกเฉพาะลักษณะพฤติกรรมผิดปกติ เพื่อรวบรวมและใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อไป

ความจำเป็นในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดในครั้งนั้น^๔ อย่างไรก็ดี กรณีสถาบันการเงินได้รับข้อมูลในการทำธุรกรรมตามข้อ ๕.๓.๒ (๔.๑) - ๕.๓.๒ (๔.๒) ที่น่าเชื่อถือ เป็นปัจจุบัน และเพียงพอในการพิจารณาความสมเหตุสมผลและความจำเป็นในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดในครั้งนั้น สถาบันการเงินสามารถใช้เพียงข้อมูลที่ได้รับดังกล่าวก็ได้

ทั้งนี้ เมื่อสถาบันการเงินพบว่าการทำธุรกรรมตามข้อ ๕.๓.๒ (๔.๑) - ๕.๓.๒ (๔.๒) ไม่สอดคล้องหรือไม่สมเหตุสมผลกับวัตถุประสงค์ความจำเป็นในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดในครั้งนั้นหรือกับข้อมูลตามที่กล่าวข้างต้น หรือมีข้อสงสัยในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดในครั้งนั้น ให้ตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับเข้มข้น (Enhanced Customer Due Diligence: EDD) หากไม่สามารถตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับเข้มข้นสำหรับการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดได้ สถาบันการเงินต้องไม่ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดในครั้งนั้น

กรณีสถาบันการเงินสามารถตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับเข้มข้นในวรรคสามได้ ให้สถาบันการเงินพิจารณาทำธุรกรรมกับลูกค้าในครั้งนั้นและติดตามการทำธุรกรรมของลูกค้ารายดังกล่าวอย่างใกล้ชิดโดยพิจารณาเพิ่มความถี่ ขั้นตอน หรือลักษณะการติดตามความสัมพันธ์ทางธุรกิจและความเคลื่อนไหวในการทำธุรกรรม และเพิ่มความถี่ในการตรวจสอบข้อมูลของลูกค้า

(๕) กรณีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดนอกเหนือจากข้อ ๕.๓.๒ (๔) หากสถาบันการเงินพบการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่มีความผิดปกติ หรือการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดของลูกค้า บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า หรือบุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้า โดยรวมการทำธุรกรรมทุกช่องทางให้บริการที่เกี่ยวข้องกับเงินสด ดังนี้

(๕.๑) การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนธนบัตรสกุลเงินตราต่างประเทศ ตั้งแต่ ๕ ล้านบาทขึ้นไปหรือมูลค่าเทียบเท่าภายใน ๑ วัน

(๕.๒) การรับแลกธนบัตรสกุลเงินบาท และรับเงินสดเพื่อออกเช็คหรือตราพด ตั้งแต่ ๕ ล้านบาทขึ้นไปหรือมูลค่าเทียบเท่าต่อครั้ง

(๕.๓) การรับชำระเงินค่าผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินด้วยเงินสด หรือเช็คหรือตราพดที่ไม่ทราบแหล่งที่มาที่ชัดเจน ตั้งแต่ ๕ ล้านบาทขึ้นไปหรือมูลค่าเทียบเท่าภายใน ๑ วัน

^๔ เช่น กรณีถอนเงินสดมูลค่าสูงมากเพื่อนำไปซื้อที่ดินหรือสังหาริมทรัพย์มูลค่าสูง ซึ่งโดยทั่วไปสามารถใช้วิธีการอื่นที่มีความสะดวก ปลอดภัย และสามารถติดตามเส้นทางการเงินได้ ให้สถาบันการเงินแจ้งให้ลูกค้าดำเนินการด้วยวิธีการอื่นที่สมเหตุสมผลแทนการทำธุรกรรมด้วยเงินสด อาทิ เช็คขีดคร่อม การโอนเงิน

สถาบันการเงินต้องขอข้อมูลแหล่งที่มาของเงิน ข้อมูลวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมดังกล่าว และนำข้อมูลที่ได้รับนั้นมาวิเคราะห์ประกอบกับข้อมูลลูกค้าที่สถาบันการเงินมีอยู่ ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ หรือข้อมูลที่ลูกค้าให้เพิ่มเติม เพื่อพิจารณาความเหมาะสมผล และความจำเป็นในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดในครั้งนั้น

ทั้งนี้ เมื่อสถาบันการเงินพบว่าการทำธุรกรรมตามข้อ ๕.๓.๒ (๕.๑) - ๕.๓.๒ (๕.๓) ไม่สอดคล้องหรือไม่เหมาะสมผลกับวัตถุประสงค์ความจำเป็นในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดในครั้งนั้นหรือกับข้อมูลตามที่กล่าวข้างต้น หรือมีข้อสงสัยในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดในครั้งนั้น สถาบันการเงินต้องไม่ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดในครั้งนั้น

(๖) สถาบันการเงินต้องมีกระบวนการติดตาม เฝ้าระวัง ตรวจสอบและตรวจสอบ พฤติกรรมการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดของลูกค้า โดยต้องกำหนดแนวทางที่สามารถติดตาม เฝ้าระวัง ตรวจสอบและตรวจสอบพฤติกรรมการทำธุรกรรมของลูกค้า และกำหนดระดับความเสี่ยงของลูกค้าอย่างเหมาะสม รวมถึงต้องทบทวนและปรับปรุงแนวทางดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ หากสถาบันการเงินพบความเคลื่อนไหวหรือการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดของลูกค้าที่มีลักษณะ ผิดปกติ ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมปกติของลูกค้าหรือไม่มีเหตุผลประกอบการทำธุรกรรมที่ชัดเจน ให้สถาบันการเงินติดตามหรือเฝ้าระวังลูกค้ารายดังกล่าวอย่างใกล้ชิด และมีแนวทางการบริหารความเสี่ยง ที่เหมาะสม สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงของธุรกรรม และ/หรือระดับความเสี่ยงของลูกค้า ตามกระบวนการ และแนวปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติที่สถาบันการเงินกำหนดตามข้อ ๕.๓.๑ เช่น การจัดเก็บข้อมูลการไม่ทำธุรกรรม กับลูกค้ากรณีที่ไม่สามารถตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับเข้มข้นได้ เพื่อประโยชน์ ต่อการติดตามเฝ้าระวัง ทั้งนี้ กรณีที่สถาบันการเงินตรวจพบความผิดปกติจากการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง กับเงินสดซึ่งเกี่ยวข้องกับภัยทุจริตดิจิทัล ให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหารจัดการภัยทุจริตดิจิทัล (Digital Fraud Management)

(๗) สถาบันการเงินต้องจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมเงินสด เช่น ข้อมูลการแสดงตัวตนของลูกค้า บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า และบุคคลที่ทำธุรกรรมโดย ไม่ได้เป็นลูกค้า ที่สถาบันการเงินได้ดำเนินการตามข้อ ๕.๓.๒ (๑) ข้อมูลวัตถุประสงค์การทำธุรกรรม และข้อมูลแหล่งที่มาของเงินที่นำมาทำธุรกรรม รวมถึงบันทึกพฤติกรรมและรายละเอียดเกี่ยวกับธุรกรรม ที่เกี่ยวข้องกับเงินสดในกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระบบหรือสถานที่ ที่มีความมั่นคงปลอดภัย โดยเก็บรักษาตามระยะเวลาที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด เพื่อให้ธนาคาร แห่งประเทศไทยหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องตรวจสอบ หรือใช้ประกอบการสอบสวน หรือดำเนินคดี หรือเพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบและการควบคุมภายในของสถาบันการเงิน

(๘) สถาบันการเงินต้องมีแนวทางหรือกระบวนการที่เหมาะสม รวดเร็ว และเป็นธรรม เพื่อดูแลลูกค้าที่ได้รับผลกระทบจากการบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด หากปรากฏในภายหลังว่าไม่ใช่ธุรกรรมที่มีลักษณะผิดปกติ

๕.๓.๓ การจัดทำและจัดส่งรายงานข้อมูลมายังธนาคารแห่งประเทศไทย

สถาบันการเงินต้องจัดทำและจัดส่งรายงานข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเงินหรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่มีลักษณะผิดปกติตามรูปแบบ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถติดตามดูแลการบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดของลูกค้าได้ รวมทั้งจัดทำและจัดส่งรายงานหรือข้อมูลอื่นเพิ่มเติมเป็นรายกรณีตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยร้องขอ

๕.๔ การขออนุญาตหรือขอผ่อนผันต่อธนาคารแห่งประเทศไทย

กรณีที่สถาบันการเงินมีความจำเป็นที่ไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดในประกาศฉบับนี้ ให้สถาบันการเงินยื่นขออนุญาตมายังธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นรายกรณี โดยแสดงเหตุผล ความจำเป็น ระยะเวลา พร้อมทั้งเสนอแผนงานที่จะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้ รวมทั้งรายละเอียดที่เกี่ยวข้องตามที่กำหนดในคู่มือสำหรับประชาชน ทั้งนี้ ในการพิจารณาธนาคารแห่งประเทศไทยจะคำนึงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งรวมถึงการมีกระบวนการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่ดี และการคุ้มครองลูกค้าที่เหมาะสมและเป็นธรรมของสถาบันการเงิน และอาจนำความเห็นของผู้ตรวจการสถาบันการเงินมาประกอบการพิจารณา รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

๕.๕ การกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม สั่งให้แก้ไข ชะลอ หรือระงับการให้บริการ

ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจพิจารณากำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม สั่งให้แก้ไข ชะลอ หรือระงับการดำเนินการทั้งหมดหรือบางส่วน หากพบว่าสถาบันการเงินไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ในประกาศฉบับนี้ หรือกรณีอื่น ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่า การดำเนินการของสถาบันการเงินอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและความผาสุกของประชาชน หรือความมั่นคงของสถาบันการเงินและระบบสถาบันการเงิน

๖. วันเริ่มต้นบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๙ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๙

วิทย์ รัตนกร

ผู้ว่าการ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

เอกสารแนบ 1

หลักเกณฑ์การแสดงตัวตนหรือยืนยันตัวตนก่อนทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด

การแสดงตัวตนหรือยืนยันตัวตนก่อนทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด ให้สถาบันการเงิน
ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

ก. การให้บริการผ่านสาขาทั่วไป

ประเภทธุรกรรม	ผู้ทำธุรกรรม	การแสดงตัวตน	
		บุคคลธรรมดา หรือบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า	บุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้า
1. การเบิกถอนเงินสด หรือการเบิกถอนเงิน เป็นเช็คหรือตราฟต์ ไม่ขีดคร่อม	1.1 บุคคลที่มีสัญชาติไทย	(1) บัตรประจำตัวประชาชน (2) หมายเลขโทรศัพท์หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ติดต่อได้ (3) ลายมือชื่อ และ (4) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจ (กรณีมีการมอบอำนาจ)	
	1.2 บุคคลที่เป็นชาวต่างชาติ	(1) หนังสือเดินทางหรือเอกสารแสดงตนที่ส่วนราชการไทยออกให้ (2) หมายเลขโทรศัพท์หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ติดต่อได้ (3) ลายมือชื่อ และ (4) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจ (กรณีมีการมอบอำนาจ)	
2. การยื่นเช็คหรือตราฟต์ ไม่ขีดคร่อมให้สถาบัน การเงินใช้เงิน	2.1 บุคคลที่มีสัญชาติไทย	(1) บัตรประจำตัวประชาชน (2) หมายเลขโทรศัพท์หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ติดต่อได้ (3) ลายมือชื่อ และ (4) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจ (กรณีมีการมอบอำนาจ)	ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับกรณีของบุคคลธรรมดาหรือบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า และขอข้อมูลเพิ่มเติมเมื่อมีการทำธุรกรรมตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไปหรือมูลค่าเทียบเท่า ดังนี้

ประเภทธุรกรรม	ผู้ทำธุรกรรม	การแสดงตัวตน	
		บุคคลธรรมดา หรือบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า	บุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้า
	2.2 บุคคลที่เป็นชาวต่างชาติ	(1) หนังสือเดินทางหรือเอกสารแสดงตนที่ส่วนราชการไทยออกให้ (2) หมายเลขโทรศัพท์หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ติดต่อได้ (3) ลายมือชื่อ และ (4) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจ (กรณีมีการมอบอำนาจ)	(1) ข้อมูลอาชีพ และ (2) สถานที่ทำงานสำหรับผู้ดำเนินการแทนนิติบุคคลให้แสดงข้อมูลเกี่ยวกับนิติบุคคลเพิ่มเติมเมื่อมีการทำธุรกรรมตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไปหรือมูลค่าเทียบเท่า ดังนี้ (1) หนังสือรับรองบริษัท และ (2) หมายเลขโทรศัพท์หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ติดต่อได้
3. การรับฝากเงินสด การรับฝากเงินด้วยเช็คหรือตราพดท์ ที่ไม่ทราบแหล่งที่มาที่ชัดเจนหรือการรับเงินจากประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบบัญชีเงินฝาก	3.1 บุคคลที่มีสัญชาติไทย	(1) บัตรประจำตัวประชาชน (2) หมายเลขโทรศัพท์หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ติดต่อได้ (3) ลายมือชื่อ และ (4) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจ (กรณีมีการมอบอำนาจ)	
	3.2 บุคคลที่เป็นชาวต่างชาติ	(1) หนังสือเดินทางหรือเอกสารแสดงตนที่ส่วนราชการไทยออกให้ (2) หมายเลขโทรศัพท์หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ติดต่อได้ (3) ลายมือชื่อ และ (4) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจ (กรณีมีการมอบอำนาจ)	
4. การรับแลกเปลี่ยนเงินได้แก่ (1) การรับแลกธนบัตรสกุลเงินบาท (เฉพาะกรณีทำธุรกรรมต่อครั้งตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป) (2) การรับเงินสดเพื่อออกเช็คหรือตราพดท์ (3) การซื้อ ขาย หรือการแลกเปลี่ยนธนบัตรสกุลเงินตราต่างประเทศ	4.1 บุคคลที่มีสัญชาติไทย	(1) บัตรประจำตัวประชาชน (2) หมายเลขโทรศัพท์หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ติดต่อได้ (3) ลายมือชื่อ และ (4) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจ (กรณีมีการมอบอำนาจ)	
	4.2 บุคคลที่เป็นชาวต่างชาติ	(1) หนังสือเดินทางหรือเอกสารแสดงตนที่ส่วนราชการไทยออกให้ ⁵ (2) หมายเลขโทรศัพท์หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ติดต่อได้ (3) ลายมือชื่อ และ (4) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจ (กรณีมีการมอบอำนาจ)	

⁵ กรณีการทำธุรกรรมที่ผู้ทำธุรกรรมไม่ใช่ลูกค้าของสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินพิจารณาเงื่อนไขระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยประกอบด้วย

ประเภทธุรกรรม	ผู้ทำธุรกรรม	การแสดงตัวตน	
		บุคคลธรรมดา หรือบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากลูกค้า	บุคคลที่ทำธุรกรรมโดยไม่ได้เป็นลูกค้า
5. การรับชำระเงินค่าผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงิน ด้วยเงินสด หรือเช็คหรือตราฟัที่ไม่ทราบแหล่งที่มาที่ชัดเจน	5.1 บุคคลที่มีสัญชาติไทย	ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 2.	
	5.2 บุคคลที่เป็นชาวต่างชาติ		

ข. การให้บริการผ่านสาขาอิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องอิเล็กทรอนิกส์

สถาบันการเงินต้องจัดให้มีการยืนยันตัวตนด้วยวิธีการที่มีความปลอดภัยไม่ว่าจะมีการแสดงบัตรหรือไม่มีการแสดงบัตรสำหรับการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด เช่น การแสดงบัตรร่วมกับการใช้รหัสส่วนบุคคล (Personal Identification Number: PIN) การใช้รหัสใช้ครั้งเดียว (One-Time Password: OTP) การยืนยันผ่านแอปพลิเคชันของสถาบันการเงิน หรือการใช้ข้อมูลชีวมิติ (Biometrics) ของลูกค้า